

JOHN
STEINBECK

La răsărit
de Eden

Traducere din limba engleză
și note de Any Florea

POLIROM
2015

Cuprins

Partea întâi	5
Capitolul 1.....	7
Capitolul 2.....	14
Capitolul 3.....	22
Capitolul 4.....	48
Capitolul 5.....	54
Capitolul 6.....	63
Capitolul 7.....	76
Capitolul 8.....	99
Capitolul 9.....	123
Capitolul 10.....	136
Capitolul 11.....	148
 Partea a doua.....	 169
Capitolul 12.....	171
Capitolul 13.....	174
Capitolul 14.....	196
Capitolul 15.....	208
Capitolul 16.....	236
Capitolul 17.....	247
Capitolul 18.....	272
Capitolul 19.....	289
Capitolul 20.....	303
Capitolul 21.....	319
Capitolul 22.....	334

Partea a treia	363
Capitolul 23.....	365
Capitolul 24.....	387
Capitolul 25.....	411
Capitolul 26.....	433
Capitolul 27.....	443
Capitolul 28.....	467
Capitolul 29.....	481
Capitolul 30.....	490
Capitolul 31.....	505
Capitolul 32.....	516
Capitolul 33.....	529
Partea a patra	543
Capitolul 34.....	545
Capitolul 35.....	548
Capitolul 36.....	553
Capitolul 37.....	566
Capitolul 38.....	581
Capitolul 39.....	591
Capitolul 40.....	611
Capitolul 41.....	621
Capitolul 42.....	632
Capitolul 43.....	635
Capitolul 44.....	645
Capitolul 45.....	655
Capitolul 46.....	674
Capitolul 47.....	679
Capitolul 48.....	686
Capitolul 49.....	695
Capitolul 50.....	717
Capitolul 51.....	731
Capitolul 52.....	750
Capitolul 53.....	761
Capitolul 54.....	771
Capitolul 55.....	779

Pe ultima jumătate de milă, la ieșirea din Valea Salinas, cînd o luă pe drumul cu hîrtoape de sub stejarii cei mari, Samuel încercă să se infurie ca să-și înlăture șovăiala. Își spuse cuvinte eroice.

Adam era mult mai slab decît și-l amintea Samuel. Avea ochii triști, ca și cînd n-ar mai fi privit cu ei de multă vreme. Îi trebui cîtva timp ca să observe că Samuel stătea în fața lui. Colțurile gurii i se lăsară în jos, semn că vizita nu-i făcea plăcere.

Samuel spuse:

— Mă simt prost de astă dată, fiindcă am venit fără să mă fi poftit cineva.

Adam zise:

— Ce vrei? Nu ți-am plătit?

— Dacă mi-ai plătit? Da, desigur. Da, Doamne, așa-i. Și să știi că plata a fost mai mare decît meritam.

— Ce? Ce vrei să spui?

Furia lui Samuel incolți și crescui.

— Omul, cît trăiește, caută să-și afle valoarea. Și dacă eu mă străduiesc o viață întreagă să-mi aflui valoarea, cum poți tu, un biet om necăjit, să-mi scrii prețul într-un registru?

Adam exclamă:

— Am să plătesc. Îți spun că am să plătesc. Cît costă? Am să plătesc.

— Ai plătit, dar nu mie.

— Pentru ce-ai venit? Pleacă de-aici!

— Pe vremuri mă invitai.

— Acum nu te mai invit.

Samuel își puse mîinile în șolduri și se aplecă înainte.

— Am să-ți vorbesc acum cu calm. Într-o noapte amară, fierbinte, și anume noaptea trecută, mi-a venit un gînd bun și întunericul s-a îndulcit cînd s-a făcut lumină. Și acest gînd a ținut de la apariția

luceafărului de noapte la carul mare, înainte de-a miși zorile, despre care vorbeau strămoșii noștri. Așa încît m-am invitat singur.

— Nu ești binevenit.

Samuel zise:

— Mi se spune că, printr-un noroc neobișnuit, ți s-au născut gemeni.

— Și ce-i treaba dumitale?

Un fel de bucurie sclipi în ochii lui Samuel la auzul acestor vorbe aspre. Văzu că Lee stă la pîndă în casă și, din cînd în cînd, aruncă o privire spre el.

— Pentru numele lui Dumnezeu, nu mă zgîndări. Sînt un om care speră ca la vremea înmormîntării mele să lase amintirea unui om.

— Nu te-nțeleg.

— Cum ai putea? Tu, Adam Trask, un lup cu o pereche de pui, un cocoș jumulit, tată al unui ou fecundat! Un bulgăre de pămînt murdar!

Obrajii lui Adam se întunecară și, pentru prima oară, ochii lui pârură să vadă. Bucuros, Samuel simțea o furie fierbinte în stomac. Țipă:

— Prietene, fugi din fața mea! Te rog, te implor! Saliva îi umezi colțurile gurii.

— Te rog! țipă el. De dragul oricărui lucru sfînt de care-ți amintești, ferește-te din calea mea. Simt cum fierbe în mine minia.

— Pleacă de-aici, spuse Adam. Hai, întinde-o. Ești nebun. Pleacă. E locul meu. L-am cumpărat.

— Ți-ai cumpărat ochii și nasul! rînji Samuel. Ți-ai cumpărat statul în două picioare! Ți-ai cumpărat degetul mare! Ascultă la mine, pentru că după asta te ucid. Ai cumpărat! Ai cumpărat că ai avut o moștenire frumoasă. Și acum, gîndește-te, îți meriți tu copiii, omule?

— Dacă-i merit? Există, după cîte știu. Nu te înțeleg.

— Să mă ierte Dumnezeu, Liza, se rugă Samuel. Lucrurile nu stau așa cum gîndești tu, Adam! Ascultă-mă, înainte ca degetele mele să găsească locul sensibil de pe gîtul tău. Gemenii aceștia neprețuiți,

neștiutori, nebăgați în seamă, neîndrumați de nimeni – și asta o spun liniștit, cu mâinile în jos –, tălnuiți.

Adam spuse răgușit:

— Pleacă! Lee, adu o pușcă! Omul ăsta-i nebun. Lee!

Într-o clipă, degetele lui Samuel se înfipseră în gîtul lui Adam, făcînd să-i bată templele și ochii să i se injecteze de singe. Samuel mirii la el:

— Eliberează-te dacă poți, cu degetele tale slabe. Băieții ăștia nu i-ai cumpărat, nici nu i-ai furat, nici nu i-ai meritat. I-ai primit printr-o întîmplare stranie și minunată.

Brusc își descleștă degetele puternice de pe gîtul vecinului său. Adam gîfîla. Își pipăi gîtul în locul unde fuseseră mâinile fierarului.

— Ce vrei de la mine?

— Nu ești în stare să iubești?

— Am iubit destul ca să măucidă.

— Nimeni n-a iubit destul. Inima ta de piatră arată că ai iubit prea puțin, nu prea mult.

— Nu te apropia de mine. Pot să mă bat și eu. Să nu crezi că nu-s în stare să mă apăr.

— Ai două arme, care n-au nume.

— O să mă lupt cu tine, bătrîne. Ești un biet bătrîn.

Samuel spuse:

— Nu pot să-mi inchipui un om, cît o fi el de prost, care să ridice o piatră și pînă seara să nu-i dea un nume, ca Petre de pildă. Iar tu ai trăit un an de zile cu inima ta rănită și băieților nu le-ai dat nici măcar un nume.

Adam zise:

— E treaba mea ce fac.

Samuel îl trase un pumn zdravăn și Adam căzu la pămînt. Îl spuse să se ridice și, cînd acesta se supuse, îl lovi din nou, dar, de data aceasta, Adam nu se mai ridică. Se uită împietrit la bătrîn. Mînia din ochii lui Samuel dispăru; vorbi liniștit.

— Fiii tăi nu au nume.

Adam răspunse:

— Mama lor i-a lăsat fără mamă.

— Iar tu i-ai lăsat fără tată. Nu simți cât de frig îi e noaptea unui copil singur? Ce căldură simte el, ce cîntec de pasăre, ce dimineață frumoasă îl încintă? Nu-ți amintești cum era, Adam, nici un pic?

— Nu-l vina mea, spuse Adam.

— Ce-ai făcut ca să îndrepti lucrurile? Băieții nu au nume.

Se aplecă, îl cuprinse pe Adam pe după umeri și-l ajută să se ridice. Spuse:

— O să le dăm nume. O să ne gîndim bine și o să le găsim nume frumoase, care să li se potrivească.

Scutură cu mîinile praful de pe cămașa lui Adam.

Adam avea o privire îndepărtată dar totuși concentrată, ca și cînd ar fi ascultat o muzică purtată de vînt, dar ochii lui nu mai erau morți, așa cum fuseseră. Zise:

— E greu de închipuit că se cuvine să-i mulțumesc unui om pentru că m-a insultat și m-a scuturat ca pe un preș. Dar îți sînt recunoscător. E un mulțumesc dureros, dar e un mulțumesc.

Samuel zîmbi, încrețindu-și ochii.

— Am fost natural? Am făcut-o cum se cuvine? întrebă el.

— Ce vrei să spui?

— I-am promis soției mele că o să fac treaba asta. Nu m-a crezut în stare. Nu sînt un om bătaios, după cum știi. Ultima dată cînd am lovit o flîntă omenească, a fost din cauza unei fete cu nasul roșu și a unei cărți de școală, în County Derry.

Adam privi la Samuel dar, în închipuirea lui, îl vedea și îl simțea pe fratele său Charles, întunecat și gata să ucidă, și această imagine se transformă în imaginea lui Cathy, cu ochii ei, țintind cu revolverul.

— Nu mi-a fost teamă. A fost mai degrabă o oboseală.

— Cred că n-am fost destul de furios.

— Samuel, vreau să te întreb o singură dată, și atît. Ai auzit ceva? Ai vreo veste despre ea, se știe ceva?

— Eu n-am auzit nimic.

— E aproape o ușurare, spuse Adam.

— O urăști?

— Nu. Nu, simt doar un gol în inimă. Poate mai târziu o să se schimbe în ură. N-a existat o perioadă de trecere de la frumusețe la oroare. De-ala sînt derutat, derutat.

Samuel zise:

— Într-o zi o să ne așezăm și o să așterni totul pe masă, limpede ca o pasiență, doar că acum nu găsești toate cărțile.

Dincolo de șopron, se auzi cîrîitul indignat al unui pui supărat, apoi o lovitură surdă.

— Se întîmplă ceva la găini, spuse Adam.

Se auzi un nou cîrîit.

— E Lee la găini, zise Samuel. Dacă găinile ar avea guvern, Biserică și Istorie, ar avea o atitudine distantă și scirbită față de bucuria omenească. De îndată ce omul are o bucurie sau o speranță, imediat niște pui merg cîrîind la eșafod.

Acum, cei doi oameni tăcură, tăcerea fiind întreruptă doar de mici și false amabilități – întrebări fără sens despre sănătate și vreme, răspunsuri pe care nu le asculta nimeni.

Și conversația aceasta ar fi putut continua astfel pînă ce s-ar fi înfuriat din nou unul pe celălalt, dacă n-ar fi intervenit Lee.

Lee scoase afară o masă și două scaune și așeză scaunele față-n față. Mai făcu un drum și aduse o sticlă de whisky și două pahare, și așeză pe masă cîte un pahar dinaintea fiecărui scaun. Apoi cără afară gemenii, cîte unul sub fiecare braț, și îi așeză pe jos, lingă masă, dindu-i fiecăruia cîte un bețișor în mînă, să-l miște și să facă umbre cu el.

Băieții sedeau gravi și priveau în jur, uitîndu-se la barba lui Samuel și căutîndu-l pe Lee. Aveau o îmbrăcăminte stranie, purtau pantaloni drepți și jachete brodate și împodobite, cum au chinezii. Una era turcoaz, cealaltă un roz pal, iar broderia neagră. Pe cap purtau pălării de mătase, negre, rotunde, cu cîte un nasture mare, roșu, în creștet.

Samuel întrebă:

— De unde Dumnezeu ai găsit hainele astea, Lee?

— Nu le-am găsit nicăieri, răspunse Lee înțepat. Le-am avut eu. Singurele haine pe care le mai au sînt făcute de mine din pînză de cort. Orice băiat trebuie să fie îmbrăcat frumos la botez.

— Ai abandonat dialectul, Lee.

— Sper că pentru totdeauna. Bineînțeles că-l folosesc în King City.

Le adresa copillor cîteva silabe scurte, cîntate; amîndoi îi zîmbiră și-și mișcară bețele în aer. Zise:

— Am să vă torn ceva de băut. Am găsit ceva pe-aici.

— E ceva ce-ai cumpărat ieri în King City, spuse Samuel.

Acum, că Samuel și Adam ședeau împreună și barierele căzuseră, Samuel fu cuprins de timiditate. Nu putea repara prea ușor ceea ce făcuse mai înainte cu pumnii. Se gîndi la curaj și îndurare ca la niște virtuți care se moleșesc cînd nu ai la ce să le folosești. Își rîse de el însuși în gînd.

Cei doi ședeau privind la gemenii îmbrăcați în hainele lor curioase, viu colorate. Samuel medită: „Uneori, dușmanul te poate ajuta mai mult decît prietenul”. Își ridică privirea spre Adam.

— E greu să începi, spuse el. E ca o scrisoare amînată care, cu cît trece timpul, devine tot mai dificilă. Poți să-mi dai o mînă de ajutor?

Adam ridică o clipă privirea, apoi o întoarse iar în jos, spre băieți. Zise:

— Am un bubuit în creier. Ca niște zgomote pe sub apă. Trebuie să ies la suprafață din anul acesta care a trecut.

— Poate îmi povestești cum s-a întîmplat, ca să avem un punct de plecare.

Adam dădu băutura pe gît, își turnă din nou și roti paharul aplecat în mînă. Whisky-ul de culoarea chihlimbarului ajunsese la buza paharului și aerul se umplu de mirosul lui înțepător de fructe și alcool.